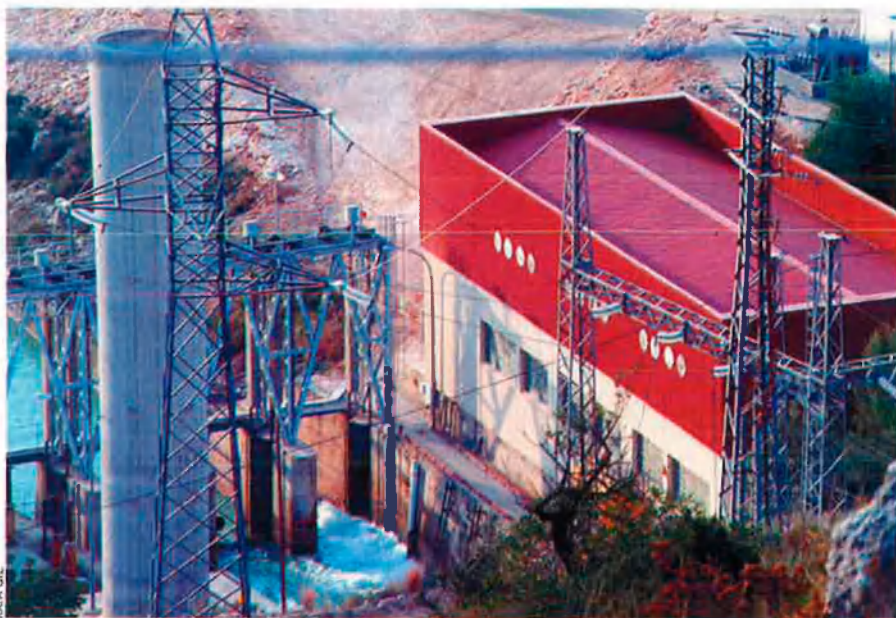

Electricitat, verda o descolorida?

Central hidroelèctrica a Tous (Canal de Navarrès). L'energia d'aquest tipus es crea quan l'aigua baixa per un fort pendent o calent des de gran alçada.

Lelectricitat no és una forma d'energia pròpiament, sinó el resultat d'una transformació energètica. La font d'energia pot generar-se amb el moviment de l'aire sobre un molí, la força de l'aigua en fer-la baixar per un fort pendent o caient des de gran alçada. També pot procedir del vapor a alta pressió que es genera amb calor provinent de la combustió de carbó, gas o petroli (combustibles fòssils), o bé de la calor fruit de la reacció de fissió d'un àtom radioactiu. Darrerament, es genera electricitat també amb la llum del sol, per efecte fotovoltaic, i injectant-hi hidrogen a través d'una membrana protònica que en separa els electrons, els responsables de produir l'electricitat.

L'energia verda és un dels reclams publicitaris d'enguany. Grans empreses elèctriques insten els usuaris a passar-se a l'energia elèctrica generada a partir de fonts renovables. Però aquesta pretesa electricitat verda, sense cap mena de garantia de ser-ho, ha estat denunciada per Greenpeace, l'Organització de Consumidors i Usuaris (OCU) i altres entitats.

L'electricitat 'made in Spain'. L'electricitat a l'estat espanyol es produeix essencialment amb combustibles fòssils (un 44%), en reactors nuclears (18%) i desembassant aigua de les grans preses hidràuliques (un 38%). La coge-

neració representa un 7% i les energies renovables aporten un 5% en la producció elèctrica. En un espai ric amb hores de sol i altres recursos renovables resulta lamentable que la inversió en energies renovables no creixi a un ritme conseqüent amb la necessitat de reduir les emissions atmosfèriques, tal com dicta el compromís del Protocol de Kyoto a favor de la inversió en electricitat neta.

El mapa empresarial elèctric (de l'any 2000), quant a capacitat de generació, es redueix a cinc grans empreses: Endesa (47,6%), Iberdrola (28,5%), Unión Fenosa (13%), Hidrocarbó (10%) i Viesgo Grupo Enel (1%). Per posar dades de la magnitud d'aquestes empreses podem esmentar que Iberdrola produeix el 42% de tota l'electricitat d'origen nuclear espanyola. En canvi, Endesa produeix l'electricitat majoritàriament amb combustibles fòssils, un 49%, mentre que un 34% prové de centrals nuclears, en un 11% és gran hidràulica, i un 6% edifica i altres. Endesa, que emet 73 milions de tones de CO₂/any, és la quarta empresa d'Europa amb més emissions causants del canvi climàtic.

El gran repte socioambiental del sector elèctric són, sens dubte, les energies renovables. Però aquestes, comptant les centrals minihidràuliques, no representen actualment més que el 12% de l'energia primària produïda. Per la seva banda, el Parlament espanyol es va comprometre a no incrementar les seves emissions per sobre del 15% per a l'any 2010 (respecte a les existents el 1990), i, tanmateix, el 2002 les xifres indicaven que s'havia superat la quota en un 38%. Davant d'aquesta realitat, el repte ambiental és consumir menys energia, ser més eficients i produir electricitat neta.

El mercat elèctric espanyol és de 24 milions de clients, dels quals el 97,7% són domèstics i generen el 48% de la facturació i el 34% del consum. En canvi, el

0,3% restant dels clients són grans consumidors, que aporten el 34% de la facturació i acaparen el 53,6% del consum; les pimes consumeixen el 12,4% i representen el 18% de la facturació. Les cinc grans companyies abans esmentades s'enduen la major part del pastís. La resta, unes 46 petites empreses distribuïdores, es reparteixen un 3% dels contractes.

L'electricitat verda. L'electricitat verda és un producte energètic sorgit de la liberalització del sector, basada en la distribució d'electricitat que es genera amb energies renovables. Les energies renovables són les que s'obtenen mitjançant la transformació dels fluxos d'energia natural de la terra, com ara el sol, el vent, l'aigua, el calor geotèrmic, les ones, les mareas o la biomassa. L'electricitat verda és un producte de consum per fomentar la producció d'energia neta, que eviti cremar combustibles fòssils causants de l'efecte hivernacle o del risc derivat de les centrals nuclears.

El consum d'electricitat verda pretén fomentar les inversions en noves plantes de generació elèctrica amb energies renovables, per reduir els riscos de la producció elèctrica convencional. Tanmateix, perquè l'electricitat verda pugui vendre's, aquesta ha d'estar etiquetada per un certificador autoritzat. A tot Europa, l'organisme més fiable que garanteix que un producte elèctric és veritablement ecològic és l'European Green Electricity Network (Eugene, amb pàgina web: www.greenelectricitynetwork.org/). Aquesta és una xarxa independent formada per associacions ambientals, consumidors i instituts de recerca que estableixen i controlen els criteris de l'electricitat verda. El que es pretén és que les entitats que ofereixen electricitat verda inverteixin els seus beneficis i actius a promoure noves centrals d'energia renovable.

A l'estat espanyol (aquest passat mes d'octubre), només l'empresa Electranorte (www.electranorte.es) distribueix electricitat verda auditada. Endesa i Iberdrola ofereixen una pretesa energia verda, que no és més que un producte de màrqueting sense garanties. Greenpeace, l'OCU i altres entitats han denunciat les campanyes d'Endesa i d'Iberdrola per ser un engany.

Panells d'energia solar a Tabarca (Alacantí). En un espai ric en hores de sol i altres recursos renovables és lamentable que les inversions en energies netes no siguin més importants.

D'altra banda, Greenpeace reclama que les empreses subministradores incloguin en el seu rebut elèctric l'origen de l'electricitat que subministren, ja que aquesta dada pot ser essencial perquè el consumidor prengui consciència de la necessitat de donar suport només a les empreses que subministren exclusivament electricitat renovable.

El que pot fer el ciutadà. Des de l'1 de gener del 2003, qualsevol ciutadà, entitat o empresa pot escollir el seu subministrador d'electricitat amb independència del seu nivell de consum. Només cal ser abonat al servei elèctric. Tanmateix, només una empresa a tot l'estat ofereix electricitat verda provinent de fonts renovables (en concret, l'origen majoritari és eòlic, però també disposa d'energia solar fotovoltaica i minihidràulica). L'empresa Electranorte, que es va crear el 1999, assegura que els seus beneficis i la seva raó de ser és invertir exclusivament en centrals d'energia renovable. Apuntar-se a l'electricitat verda no comporta cap des-

A l'estat sols l'empresa Electranorte ofereix energia verda provinent de fonts renovables

pesa. L'usuari gaudeix de totes les garanties de manteniment i de qualitat del servei a càrrec de l'operador monopolístic de la zona. Per als usuaris domèstics, aquesta opció té un increment d'aproximadament el 5%, perquè el preu de l'electricitat domèstica encara està en règim de monopoli. En canvi, per a les empreses, apuntar-se a l'electricitat verda fins i tot pot ser més competitiu, segons asseguren fonts d'Electranorte. Actualment, aquesta companyia només té 38 abonats a Catalunya i un a València. A Europa ja funciona un mercat d'electricitat verda, amb més d'1,5 milions d'usuaris. A Finlàndia, amb una població semblant a la catalana, hi ha 8.000 abonats.

Jordi Miralles